

מתווה להכשרת מנחי הורים ומשפחה

מרכזי הורות ומשפחה בפיקוח השירות הפסיכולוגי חינוכי במשרד החינוך

מבוא

המתווה להכשרת מנחי הורים ומשפחה מהווה תשתית להכשרתם המקצועית של מנחים במסגרת המרכזים להורים ומשפחה בפיקוח אגף א' שפ"י.

מטרת המתווה:

ליצור תשתית אחידה להכשרה ולמסד את ההכשרה כבסיס למקצועיות הן בתחום העיוני והן בתחום ההכשרה המעשית

הגדרה

- הנחיית הורים ומשפחה היא פעילות פסיכו-חינוכית-לימודית השואפת להגביר אוריינות בנושאי הורות ומשפחה, לפתח מיומנויות תפקוד במשפחה ולעורר מודעות לחשיבות למידת תפקידים במשפחה. הנחייה מתבססת על מגוון תחומי דעת עיוניים ומעשיים ממדעי הרוח, החברה, והבריאות. היא מתבצעת על ידי אנשי מקצוע שהוכשרו להנחות הורים ומשפחות בתוכניות הכשרה המוכרות ע"י משרד החינוך.
- מנחה הורים ומשפחה הוא איש מקצוע המעצים את בעלי התפקיד במשפחה. ייעודו הוא לסייע למבוגר לבחון את הגדרת תפקידו המשפחתי, את משמעויותיו לגביו, ולאתר את האלטרנטיבות העומדות לרשותו בתפקידו המשפחתי.
- מנחה הורים ומשפחה פועל כסוכן חברתי במסגרת המודל החינוכי-מניעתי. הוא פועל לפיתוח תפקוד-משפחתי אורייני, חסון ומיטיב אצל מונחיו. כמו כן הוא פועל לצמצום שיעור המבוגרים והילדים שאינם מגיעים למיצוי הפוטנציאל השכלי, הרגשי והחברתי שלהם.

תפקידיו של מנחה משפחה הלכה למעשה

- א. להקנות ידע פסיכולוגי וחינוכי רלוונטי בתחום הורים ומשפחה.
  - ב. לסייע בפיתוח מיומנויות וכשירויות תפקודיות הולמות.
  - ג. לקדם גיבוש ועיצוב זהות תפקידית משפחתית.
  - ד. לעורר מוטיבציה ללמוד ולהשכיל בנושאי הורות ומשפחה.
  - ה. ליצור הזדמנויות מתאימות ללמידה ולהתפתחות
-
- על-פי עקרונות התחום עליו לעשות זאת תוך שימוש בכלים חינוכיים, לימודיים ומתוך תפיסה הומניסטית מעשירה ומעצימה.

היקף ההכשרה

- לפחות 620 שעות
- 500 שעות עיוניות
- 120 עבודה מעשית

המרכיב העיוני

בין הנושאים הנלמדים במרכיב העיוני:

- פרקים בפסיכולוגיה התפתחותית של הפרט (מהתפתחות בגיל הרך ועד בגרות) וכולל סוגיות בפסיכופתולוגיה.
- לימודי משפחה: דינאמיקה של המשפחה בגישה מערכתית, יחסים בין בני זוג, הורות במעגל החיים, רב דורות במשפחה, יחסים בין המשפחה והקהילה, משפחה ומערכת החינוך, הורות בחברה ישראלית ורב תרבותית.
- שיטות וכלים בהנחיה קבוצתית ופרטנית: לימודי קבוצה, תיאוריה, תהליכים קבוצתיים, כלים ומיומנויות, התנסות כמשתתף בקבוצה וכמנחה עמיתים, הדרכה על עבודה מעשית, אימון וכלים יצירתיים בהנחיה.
- גישות ייחודיות בהנחיית מבוגרים ויישומן האפשרי בעבודה קבוצתית - תוך התמחות באחת מהגישות: אדלריאנית, תקשורתית, הומניסטית, דינמית, ביהיוריסטית, קוגניטיבית, ואחרת.
- מודעות עצמית ותפקודית של המנחה כולל אתיקה מקצועית.

המרכיב המעשי

- תכנית ההכשרה תקיף לכל הפחות 120 שעות של עבודה מעשית והדרכה עלייה.
- ההדרכה על העבודה המעשית תינתן בקבוצות קטנות, לאוכלוסיית היעד לאופי העבודה, שיטות העבודה ולצרכי המשתלם.
- העבודה המעשית תכלול לפחות 120 שעות:
  - 40 שעות עבודה מעשית .
  - 80 שעות הדרכה על העבודה המעשית.

הנחיות ותנאים לקבלת תעודת מנחה הורים ומשפחה מטעם שפ"י

התנאים לקבלת תעודה חתומה באישור תחום הורים ומשפחה, אגף א' שפ"י:

1. סטודנטים בעלי תואר ראשון בתחומי חינוך, ייעוץ, עבודה סוציאלית, פסיכולוגיה.
2. במרכז מאיה ובמכללת קיי, תהיה אפשרות לקבל עד 20% מהסטודנטים ללא תואר בחינוך, לאחר ראיון אישי.
3. קהל היעד לקבוצות הנחייה של הסטודנטים הינה הורים לילדים ומתבגרים.

מתווה להכשרת מנחי הורים ומשפחה

תאוריות וגישות:

1. לימוד מעמיק של אחת מגישות ההורות הבאות: אדלר, אינטר-סובייקטיבית, הומניסטית, התנהגותית, קוגניטיבית וכדומה
2. הכרות עם תיאוריות הפסיכולוגיה ההומניסטית: ווינקוט, קוהוט, ג'סיקה בנג'מין וכדו'
3. פסיכולוגיה של ההורה-שלבים בהורות במעגלי החיים
4. הכרות עם המשפחה כמערכת תוך התייחסות להיבטים רב תרבותיים בהורות
5. קשרי הורים ומשפחה עם מערכת החינוך: התפקיד ההורי, התפקיד המורי, ואתגר השותפות
6. מצבי סיכון, משפחות בסיכון וילדים ונוער בסיכון

המשך המתווה

מיומנויות וכלים:

1. כלים להנחיית קבוצות.
2. מיומנויות התמודדות עם מצבי סיכון והתנהגויות סיכון- מיומנויות חוסן.
3. פיתוח מיומנויות תקשורת ודיאלוג בין הורים לילדיהם במעגל החיים.
4. מיומנויות לשיתוף הורים במערכת החינוך.
5. פיתוח מיומנויות תקשורת בין הורים לבין סוכני חיברות בקהילה- מורים, רופאים, מדריכים וכדו'

המשך המתווה

עבודה מעשית:

- התנסות בהנחיית שתי קבוצות הורים לאורך 10 מפגשים או התנסות בהנחיית קבוצת הורים אחת לאורך 18 מפגשים.
- קבלת סופרוויזן כהליך מלווה להתנסות.